

**SUBSIDIARITA PRÁVOMOCI ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ
REPUBLIKY VO VZŤAHU K ROZHODNUTIAM A INÝM ÚKONOM V
TRESTNOM KONANÍ**

Možné porušenie základného práva na inú právnu ochranu, ktoré patrí obvinenému v predsúdnom trestnom konaní (ako aj porušenie s dotknutým právom ostatných vecne súvisiacich základných práv), je v reťazi subsidiarity preskúmané (okrem samotného predsúdneho konania, kde je jeho garantom prokurátor) prostredníctvom korekčných procesných mechanizmov v súdnom konaní (teda využitím práva na súdnu ochranu), keď k uznaniu viny zo spáchania trestného činu môže dôjsť len súdom. Taká právomoc predchádza právomoci ústavného súdu s určitými výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými (ani v naostatok uvedenom prípade by však prieskum ústavného súdu zásadne nemal zasahovať do podstaty vzneseného obvinenia, o ktorom dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, resp. neboli vyčerpané zákonné prostriedky priznané obvinenému zákonom na ochranu jeho základných práv a slobôd). Ústavný súd totiž v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie prokurátora, sudcu pre prípravné konanie ani všeobecného súdu v trestnoprocesnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov (pozri napr. aj uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 80/2022-16 z 15. februára 2022).

Procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) pritom vyplývajú z II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého dielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie) druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku.

Procesnou konzekvenciou predčasného podania ústavnej sťažnosti, teda jej podania bez vyčerpania skorších právnych prostriedkov na ochranu základných práv a slobôd, ktoré sťažovateľovi priznáva zákon, je odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 212/2022 z 28. júna 2022)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duřu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o prijatej ústavnej sťažnosti sťažovateľa **J. Č.** a sťažovateľa **P. Ď.**, zastúpených JUDr. Petrom Kubinom, advokátom spolupracujúcim so spoločnosťou Dentons Europe CS LLP, Bottova 2A, Bratislava, IČO 36 861 391, proti upovedomeniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV/1 Pz 67/22/1000-8 z 1. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 13. apríla 2022 domáhali vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva nebyť stíhaný inak než zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 49 ústavy uznesením vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby, odboru inšpekčnej služby Západ, oddelenia vyšetrovania (ďalej len „policajt“) ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021, uznesením generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) vydaným v zastúpení prokurátorkou Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022 v časti II jeho výroku a upovedomením generálnej prokuratúry č. k. IV/1 Pz 67/22/1000-8 z 1. apríla 2022.

2. Z obsahu sťažovateľmi podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením policajta ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021 im bolo podľa § 206 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) vznesené obvinenie pre zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 326 ods. 1, ods. 2 písm. c) s poukazom na § 140 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 140 písm. c) Trestného zákona. Podstata stíhaného skutku spočíva v konaní sťažovateľov, ktorí po vzájomnej dohode aj s ďalšími stíhanými osobami vyhotovili uznesenie o začatí trestného stíhania vo veci podľa § 199 ods. 1, 2 Trestného poriadku pod ČVS: PPZ-205/NKA-BAI-2021 zo 16. júla 2021 pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, 2 Trestného zákona a iné, ktoré bolo uznesením generálneho prokurátora č. k. IV/3 Pz 74/21/1000-3 z 24. augusta 2021 podľa § 363 ods. 1, 3, § 366 ods. 1, 2 Trestného poriadku zrušené z dôvodu porušenia zákona v § 200 ods. 4 Trestného poriadku, § 10 ods. 7 písm. b) Trestného poriadku, § 199 ods. 1, 2 Trestného poriadku, § 2 ods. 1, 2, 10, 12 Trestného poriadku. Týmto konaním sa mali sťažovatelia dopustiť porušenia svojich povinností ako príslušníkov Policajného zboru, a to v § 2 ods. 1 písm. a), b) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení účinnom v čase skutku a § 48 ods. 3 písm. a), b), f) a i) zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení účinnom v čase skutku. Generálny prokurátor uznesením č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v časti II jeho výroku zamietol sťažovateľmi podanú sťažnosť smerujúcu proti uzneseniu policajta ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021. Generálna prokuratúra svojím upovedomením č. k. IV/1 Pz 67/22/1000-8 z 1. apríla 2022 sťažovateľmi podaný návrh na zrušenie uznesenia generálneho prokurátora vydaného v zastúpení prokurátorkou generálnej prokuratúry č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022 v časti II jeho výroku ako

právoplatného rozhodnutia vydaného v prípravnom konaní podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku vybavila tak, že o ňom nerozhodla z dôvodu, že „generálny prokurátor by mal na základe návrhu na postup podľa § 363 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku preskúmať právoplatné rozhodnutie, ktoré sám vydal. Takýto postup by popieral základné zásady trestného procesu zaručujúce objektivnosť rozhodovania. Aj prokuratúra musí rešpektovať princíp nestrannosti rozhodovania. V trestnom procese je tento princíp zaručený prostredníctvom inštitútu vylúčenia z konania. Z dôvodu zachovania nestrannosti rozhodovania je vylúčené, aby na nadriadenom orgáne o sťažnosti rozhodoval prokurátor, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal alebo dal naň súhlas, čo je premietnuté do úpravy postupu podľa § 190 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku.“.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti rozdelili svoju argumentáciu do dvoch relevantných oblastí, pričom v prvej rovine koncentrujú svoje argumentačné námietky k procesnému postupu generálnej prokuratúry, ktorá odmietla vecne posúdiť návrh sťažovateľov na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku smerujúci proti uzneseniu policajta ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021 v spojení s uznesením generálneho prokurátora č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022 s odôvodnením, že by mal generálny prokurátor na podklade podaného návrhu preskúmať aj svoje vlastné rozhodnutie, teda uznesenie č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022 (bližšie pozri záver bodu 2). Tento právny názor sťažovatelia rozporovali argumentáciou vyplývajúcou z bodu 23 uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 330/2020-53 zo 7. júla 2020, podľa ktorej „I keď prokurátor generálnej prokuratúry rozhodol o sťažnosti v mene generálneho prokurátora, napriek tomu sa tak stalo v rámci jeho vlastnej právomoci ako nadriadeného prokurátora pri rozhodovaní o riadnom opravnom prostriedku proti uzneseniu krajskej prokuratúry. Preto uznesenie prokurátora generálnej prokuratúry je vyjadrením jeho vlastného názoru na posudzovanú problematiku. Uvedená situácia podľa názoru ústavného súdu nebráni tomu, aby generálny prokurátor postupom podľa ustanovenia § 363 ods. 1 Trestného poriadku rozhodol odlišne, resp. nestotožnil sa so závermi prokurátora generálnej prokuratúry konajúceho v rámci riadneho opravného konania. Opačný výklad, ktorý zastáva sťažovateľka, by viedol vo svojich dôsledkoch k možnosti svojvoľne eliminovať aplikáciu ustanovenia § 363 ods. 1 Trestného poriadku tým, že by sa na úrovni generálnej prokuratúry rozhodovalo v rámci riadneho opravného konania v mene generálneho prokurátora. Vo všetkých týchto prípadoch by už (pri právnom názore zastávanom sťažovateľkou) nebol postup podľa ustanovenia § 363 ods. 1 Trestného poriadku účelný.“. Sťažovatelia výslovne akcentujú, že sa domáhajú ochrany svojich označených práv na ústavnom súde z toho dôvodu, že im túto ochranu „bezdôvodne a svojvoľne“ odmietli poskytnúť orgány činné v trestnom konaní, ktorým to „primárne prináleží (prokurátor vykonávajúci dozor, GP SR ako sťažnostný orgán v rámci konania o riadnom opravnom prostriedku a generálny prokurátor v rámci konania o mimoriadnom opravnom prostriedku)“. Na podklade vysloveného právneho názoru ústavného súdu sťažovatelia žiadajú zrušiť upovedomenie generálnej prokuratúry č. k. IV/1 Pz 67/22/1000-8 z 1. apríla 2022 ako arbitrálne spolu s uznesením generálneho prokurátora č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022 a vec vrátiť generálnemu prokurátorovi na ďalšie konanie.

4. Sťažovatelia ústavnému súdu alternatívne navrhujú posúdiť ako arbitrálne všetky vydané rozhodnutia, teda uznesenie policajta ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021

v spojení s uznesením generálneho prokurátora č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022 a upovedomenie generálnej prokuratúry č. k. IV/1 Pz 67/22/1000-8 z 1. apríla 2022 z dôvodu ich (i) vecnej nesprávnosti a (ii) viacerých procesných pochybení orgánov činných v trestnom konaní, ktoré predchádzali ich vydaniu, pričom apelujú na tento postup aj s vedomím, že „v trestnom konaní o vine a treste (a v tomto rámci aj o ochrane základných práv a slobôd obvineného garantovaných Ústavou) rozhoduje v konečnom dôsledku príslušný všeobecný súd“, keďže „Až do skončenia prípravného konania však nie je isté, či v trestnej veci vôbec bude podaná obžaloba a dostane sa pred súd. Priebeh a výsledky prípravného konania zároveň majú významný vplyv na to, či vec vôbec pôjde pred súd na základe obžaloby alebo či sa skončí v prípravnom konaní rozhodnutím, ktoré bude mať účinky oslobodzujúceho rozsudku. Keďže základné práva na inú právnu ochranu, nebyť stíhaný inak než zákonným spôsobom a na obhajobu má obvinený počas celého trestného konania a teda aj v prípravnom konaní, realizáciou týchto práv môže významne ovplyvniť to, či vôbec bude vo veci obžalovaný alebo nie.“. V tejto súvislosti právomoc ústavného súdu konať odvodzujú na podklade úvahy, podľa ktorej «pokiaľ k porušeniu týchto základných práv dochádza už v prípravnom konaní a nie je možné zabezpečiť nápravu prostredníctvom prokuratúry ako orgánu vykonávajúceho dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní, musí existovať možnosť dosiahnuť nápravu porušenia tohto základného práva prostredníctvom ústavnej sťažnosti. Obvinený totiž nemôže byť s ochranou svojich základných práv ponechaný „napospas“ orgánom činným v trestnom konaní, ktoré preukázateľne tieto základné práva obvineného nerešpektujú a konajú svojvoľne, pričom je v ich výlučnej právomoci rozhodnúť aj o tom, kedy a či vôbec bude vo veci podaná obžaloba a vec sa tak dostane do právomoci súdu.».

5. Sťažovatelia precízne popisujú ďalšie procesné pochybenia vzťahujúce sa na postup policajta a jeho uznesenie ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021, ako aj na postup generálneho prokurátora a jeho uznesenie č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022, keď ako najzásadnejšie sa javia dve argumentačné námietky.

6. Primárne sťažovatelia spochybňujú uznesenie generálneho prokurátora č. k. IV/3 Pz 74/21/1000-3 z 24. augusta 2021, ktorým bolo postupom podľa § 363 ods. 1, § 364 ods. 3, § 366 ods. 1, 2 Trestného poriadku zrušené uznesenie vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Bratislava, 1. oddelenia vyšetrovania ČVS: PPZ-205/NKA-BA1-2021 zo 16. júla 2021, ktorým bolo podľa § 199 ods. 1, 2 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie vo veci zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, 2 Trestného poriadku a iných z dôvodu, že jeho vydaním mal byť porušený Trestný poriadok v § 200 ods. 4, § 10 ods. 7 písm. b), § 199 ods. 1, 2, 3 a v konaní, ktoré mu predchádzalo, v § 2 ods. 10, 12 Trestného poriadku a v § 138 písm. i), § 140 písm. a), c), § 326, § 329, § 333, § 336c, § 345 a § 346 Trestného zákona. Predmetné uznesenie generálneho prokurátora malo byť jedným z podkladov vydania uznesenia policajta ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021 a uznesenia generálneho prokurátora č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022. Podľa právneho názoru sťažovateľov generálny prokurátor nedisponoval kompetenčnou právomocou na postup podľa § 363 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku, keďže „v danej trestnej veci nebol v tom čase nikto obvinený.“. Teda generálny prokurátor vydal predmetné rozhodnutie bez toho, aby konštatoval porušenie zákona v prospech alebo neprospech obvineného, čo je v rozpore so zákonnými podmienkami uplatnenia mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.

7. V ďalšom sťažovatelia napádajú písomné podklady, resp. dôkazy, ktoré viedli k vydaniu uznesenia policajta ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021 a uznesenia generálneho prokurátora č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022, a to prepisy zvukových záznamov získaných použitím informačno-technických prostriedkov na základe súhlasu Krajského súdu v Bratislave na vyhotovovanie zvukových záznamov Slovenskou informačnou službou č. k. 3Ntt/22/2021-2-D-KSBA z 12. júla 2021, príkazu prokurátora Krajskej prokuratúry v Bratislave č. k. IKO-V-34/2021/1100-7 z 30. apríla 2021 na použitie agenta potvrdeného Okresným súdom Bratislava III č. k. Ntt/34/2021 z 1. mája 2021, príkazu Okresného súdu Bratislava III na vyhotovovanie zvukových a zvukovo-obrazových záznamov č. k. Ntt/40/2021-2-V-OSBAIII z 13. mája 2021, príkazu Okresného súdu Bratislava III na vyhotovovanie zvukových a zvukovo-obrazových záznamov č. k. Ntt/41/2021-2-V-OSBAIII z 13. mája 2021, príkazu Okresného súdu Bratislava III na vyhotovovanie zvukových a zvukovo-obrazových záznamov č. k. Ntt/61/2021-2-V-OSBAIII z 27. mája 2021, príkazu Okresného súdu Bratislava III na vyhotovovanie zvukových záznamov č. k. Ntt/57/2021-2-V-OSBAIII z 26. mája 2021 predĺženého príkazom Okresného súdu Bratislava III č. k. Ntt/89/2021-2-V-OSBAIII z 20. septembra 2021, ktoré neboli obhajobe sprístupnené v súlade s § 114 ods. 6 v spojení s § 115 ods. 6 Trestného poriadku predovšetkým v čase vydania uznesenia generálneho prokurátora č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022. V tomto ohľade sťažovatelia zastávajú názor, že „Ak sa proti obvinenému používa určitý dôkaz (a fortiori ak sa používa ako dôkaz rozhodujúci a de facto jediný, ako v tomto prípade záznamy z ITP), musí mať obvinený možnosť sa s týmto dôkazom oboznámiť a musí mu byť daná možnosť na tento dôkaz adekvátne reagovať.“, pričom „Ak sú takýmto dôkazom záznamy z ITP, pre takýto prípad ustanovuje Trestný poriadok v § 114 ods. 6 v spojení s § 115 ods. 6 veľmi presné a konkrétne podmienky procesnej použiteľnosti takéhoto dôkazu. Jednou z týchto podmienok je, že ak sa má zvukový záznam použiť ako dôkaz, tento záznam musí byť uchovaný na vhodných elektronických nosičoch v celosti v spise, ktorých kópie si môže vyžiadať prokurátor a obvinený alebo obhajca.“. Sťažovatelia teda poukazujú na to, že „Účinné uplatnenie práva na obhajobu... vyžaduje, aby v spise okrem doslovných prepisov tých častí záznamov z ITP, ktoré orgány činné v trestnom konaní a obvinený považujú za významné pre trestné konanie, boli obvinenému a jeho obhajobe sprístupnené kompletne záznamy v celosti na vhodnom elektronickom nosiči (CD, USB kľúč, externý harddisk), ktoré obsahujú všetky vyhotovené zvukové a zvukovo-obrazové záznamy od začiatku do konca ich vyhotovovania.“. Tento postup nebol podľa sťažovateľov dodržaný, čo viedlo k tomu, že uznesenie policajta ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021 a uznesenie generálneho prokurátora č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022 boli „vydané za situácie, keď záznamy z ITP ako rozhodujúce (a de facto jediné) dôkazy používané proti sťažovateľom sa nenachádzali v spise a neboli sprístupnené sťažovateľom a ich obhajobe v rozsahu, spôsobom a vo forme ako to vyžaduje § 114 ods. 6, resp. § 115 ods. 6 Trestného poriadku.“, čo viedlo k postupu orgánov činných v trestnom konaní porušujúcemu nimi označené základné práva, ktorých ochranu teraz požadujú v konaní o ústavnej sťažnosti.

8. V rámci ďalšej právnej argumentácie sťažovatelia napádali (i) selektívne a zámerne „disinterpretačne“ používané citácie z prepisov zvukových záznamov tak, aby vyznievali v neprospech sťažovateľov, aj keď boli v rozpore so skutočným priebehom zaznamenanaj udalosti, (ii) porušenie princípu právnej istoty spočívajúce v rozhodovaní generálneho prokurátora účelovo ad hoc s nerešpektovaním už ustálenej vlastnej rozhodovacej praxe bez vysvetlenia odklonu od nej v prípade sťažovateľov, (iii) nerešpektovanie právneho názoru

v rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Tpo 65/2021 z 1. októbra 2021 k dôvodnosti vedeného trestného stíhania sťažovateľov, (iv) to, že generálny prokurátor odôvodňuje vecnú dôvodnosť uznesenia policajta ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021 dôkazmi, ktoré boli vykonané až v čase po vydaní tohto rozhodnutia, a napokon (v) uznesenie generálneho prokurátora č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022 bolo/malo byť vydané prokurátorkou generálnej prokuratúry, ktorá mala byť z rozhodovania veci vylúčená.

9. Na podklade uvedeného sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti navrhli, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky rozhodnutím – upovedomením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo dňa 1. apríla 2022 sp. zn. IV/1 Pz 67/22/1000-8 porušila základné právo sťažovateľov na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo sťažovateľov nebyť stíhaný inak než zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo sťažovateľov na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky rozhodnutím – uznesením generálneho prokurátora Slovenskej republiky vydaným v zastúpení prokurátorkou Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo dňa 4. februára 2022 sp. zn. IV/3 GPt 117/21/1000-27 v časti II. jeho výroku porušila základné právo sťažovateľov na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo sťažovateľov nebyť stíhaný inak než zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo sťažovateľov na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

III. Úrad inšpekčnej služby rozhodnutím – uznesením vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby zo dňa 14. septembra 2021, sp. zn. ČVS: UIS-340/OISZ-2021 porušil základné právo sťažovateľov nebyť stíhaný inak než zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo sťažovateľov na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

IV. Upovedomenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo dňa 1. apríla 2022 sp. zn. IV/1 Pz 67/22/1000-8 a uznesenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky vydaným v zastúpení prokurátorkou Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo dňa 4. februára 2022 sp. zn. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zrušuje a vec vracia generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

alebo alternatívne

Upovedomenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo dňa 1. apríla 2022 sp. zn. IV/1 Pz 67/22/1000-8, uznesenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky vydaným v zastúpení prokurátorkou Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo dňa 4. februára 2022 sp. zn. IV/3 GPt 117/21/1000-27 a uznesenie vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby zo dňa 14. septembra 2021, sp. zn. ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zrušuje a vec vracia vyšetrovateľovi Úradu inšpekčnej služby na ďalšie konanie.

V. Každému sťažovateľovi samostatne priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky vo vyčíslenej výške, ktoré sú Úrad inšpekčnej služby a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky spoločne a nerozdielne povinní uhradiť každému sťažovateľovi k rukám ich právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

10. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 212/2022-26 z 26. apríla 2022 v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva sťažovateľov na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva nebyť stíhaný inak než zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 ústavy upovedomením generálnej prokuratúry č. k. IV/1 Pz 67/22/1000-8 z 1. apríla 2022 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Ústavný súd odmietol časť podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľov smerujúcu proti uzneseniu policajta pod ČVS: UIS-340/OISZ-2021 zo 14. septembra 2021 a proti uzneseniu generálneho prokurátora č. k. IV/3 GPt 117/21/1000-27 zo 4. februára 2022 z dôvodu neprípustnosti na tom právnom základe, že „možné porušenie základného práva na inú právnu ochranu, ktoré patrí obvinenému v predsúdnom trestnom konaní (ako aj porušenie s dotknutým právom ostatných vecne súvisiacich základných práv) je v reťazci subsidiarity preskúmané (okrem samotného predsúdneho konania, kde je jeho garantom prokurátor) prostredníctvom korekčných procesných mechanizmov v súdnom konaní (teda využitím práva na súdnu ochranu), keď k uznaniu viny zo spáchania trestného činu môže dôjsť len súdom. Taká právomoc predchádza právomoci ústavného súdu s už naznačenými výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými (ani v naostatok uvedenom prípade by však prieskum ústavného súdu zásadne nemal zasahovať do podstaty vzneseného obvinenia, o ktorom dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, resp. neboli vyčerpané zákonné prostriedky priznané obvinenému zákonom na ochranu jeho základných práv a slobôd). Ústavný súd totiž v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie prokurátora, sudcu pre prípravné konanie ani všeobecného súdu v trestnoprocesnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov (k tomu pozri napr. uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 80/2022-16 z 15. februára 2022)“. Na rozdiel od tohto argumentačného základu čiastočné prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo podmienené okolnosťou, že prieskum návrhu sťažovateľov na postup podľa § 363 Trestného poriadku nebol generálnym prokurátorom vôbec vykonaný v konfrontácii aj s alternatívnym riešením tejto otázky v rozhodnutí iného senátu ústavného súdu (body 14.1 a 24 in fine uznesenia označeného v bode 10 tohto odôvodnenia).

III.

Vyjadrenie generálnej prokuratúry a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie generálnej prokuratúry:

12. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie v príslušnej časti sa k veci vyjadrila generálna prokuratúra, ktorá vo svojom písomnom stanovisku č. k. 2 GÚp 48/22/1000 zo 4. mája 2022, vychádzajúc z relevantných ustanovení zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, k meritu veci argumentovala takto:

„Z platnej právnej úpravy inštitútu zrušenia právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní generálneho prokurátora vyplýva, že generálny prokurátor preskúmava rozhodnutie policajta alebo prokurátora. Zákonodarca neupravuje, že predmetom prieskumu môže byť aj rozhodnutie samotného generálneho prokurátora. Ak by malo byť predmetom zrušenia právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní rozhodnutie aj generálneho prokurátora, Trestný poriadok by

to nielen expressis verbis pripustil, ale upravil by aj procesný mechanizmus preskúmania jeho rozhodnutia zaručujúci predovšetkým objektivitu trestného konania a jeho ďalšie základné princípy. Aplikujúc logický i teleologický výklad platných právnych noriem takýto prieskum je v konaní podľa § 363 až 367 Trestného poriadku vylúčený.

Vo všeobecnosti platí, že podstatou a zmyslom použitia ako riadnych, tak aj mimoriadnych opravných prostriedkov proti neprávoplatným alebo právoplatným rozhodnutiam je docieľiť zmenu rozhodnutia prijatého vo veci predloženej na rozhodnutie. Nevyhnutným predpokladom ich použitia je preto reálna (existujúca) možnosť zmeny tohto stavu, situácie, otázky alebo sporu, ktoré boli predtým predmetom predchádzajúceho konania pred iným subjektom (tu prokurátorom). Ak však vzhľadom na špecifikum konkrétneho konania už použitie mimoriadneho opravného prostriedku takéto účinky reálne mať nemôže, nemôže naplniť svoj zmysel a účel, a teda nemôže ísť o nesúlad s ustanovením čl. 46 ods. 1 ústavy (primerane PL. ÚS 38/99). Ak generálny prokurátor rozhodol (osobne alebo prostredníctvom povereného prokurátora generálnej prokuratúry) o riadnom opravnom prostriedku, nemôže v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku preskúmať dôvodnosť vlastného rozhodnutia.

Prokurátorka generálnej prokuratúry na základe všeobecného poverenia generálneho prokurátora rozhodla v jeho mene o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľov, čo predstavuje zákonnú výluk z aplikácie postupu generálneho prokurátora podľa § 363 až 367 Trestného poriadku. Zo strany generálnej prokuratúry ide o konečné právoplatné rozhodnutie o vznesení obvinenia sťažovateľov, ktorého kasácia v režime mimoriadneho opravného prostriedku neprichádza do úvahy. Prípravné konanie však nie je ukončené a sťažovatelia majú v nasledujúcom priebehu trestného konania k dispozícii celý rad prostriedkov slúžiacich na efektívne uplatnenie ich práva na obhajobu.

Vo vzťahu k rozhodnutiu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 330/2020 zo 7. júla 2020 je potrebné upresniť, že ide o odlišnú procesnú situáciu, ako je tomu v prípade sťažovateľov. Prokurátor generálnej prokuratúry nerozhodol o riadnom opravnom prostriedku v mene generálneho prokurátora, ale svojím vlastným menom, o čom svedčí jeho podpisová doložka (príloha č. 2). Jej vzor poskytuje abrobačný poriadok v prílohe pod bodom 3. Ak teda prokurátor generálnej prokuratúry nerešpektoval tento príkaz, išlo z jeho strany o neprípustný exces, v dôsledku čoho možno vnímať jeho rozhodnutie ako vlastný názor prokurátora na posudzovanú problematiku. Nakoniec aj generálny prokurátor porušenie funkčnej príslušnosti v konaní o riadnych opravných prostriedkov reparuje cestou inštitútu zrušenia právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní. Príkladom môže kasácia rozhodnutia prokurátorky krajskej prokuratúry, ktorá konala namiesto príslušnej krajskej prokurátorky (príloha č. 3).

List riaditeľa trestného odboru generálnej prokuratúry jasným a dostatočne zrozumiteľným spôsobom oznámil sťažovateľom dôvody, ktoré bránia opätovnému prieskumu nimi napádaného rozhodnutia generálneho prokurátora. Z tohto dôvodu nejde o jeho arbitráry, svojvoľný postup. Riaditeľ trestného odboru generálnej prokuratúry rešpektoval platné a účinné právne normy (Trestný poriadok a zákon o prokuratúre). Obdobne bol tento právny záver prijatý aj v iných prípadoch, napr. ak navrhovateľom podľa § 364 ods. 1 Trestného poriadku bol sudca (príloha č. 4).“

III.2. Replika sťažovateľov:

13. Sťažovatelia v replike zo 4. mája 2022 v podstatnom rozdelili svoju argumentáciu do štyroch rovín, a to: (a) či právo oprávnených osôb na podanie a rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku je alebo nie je súčasťou ústavou

zaručených práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, (b) či môže k obmedzeniu základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy dôjsť aplikáciou podzákonného predpisu (konkrétne interného predpisu prokuratúry), (c) či orgány činné v trestnom konaní môžu svojím postupom v konkrétnej trestnej veci vylúčiť oprávnenú osobu (v tomto prípade obvineného) z práva podať mimoriadny opravný prostriedok podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku a napokon (d) či právnym názorom vyjadreným v bode 23 uznesenia č. k. III. ÚS 330/2020 zo 7. júla 2020 došlo k prekonaniu právneho názoru ústavného súdu judikovaného v časti II (s. 8 až 10) uznesenia č. k. II. ÚS 494/2014 z 22. augusta 2014.

14. K prvej nastolenej otázke sťažovateľa argumentujú tak, že „Ak Trestný poriadok priznáva sťažovateľom ako obvineným právo určitý opravný prostriedok priamo podať, potom majú po splnení zákonných podmienok (včasnosť, splnenie obsahových a formálnych náležitostí podania a pod.) právo aj na to, aby sa príslušný orgán týmto opravným prostriedkom meritórne zaoberal a rozhodol o ňom, pričom ich návrhu môže ale nemusí vyhovieť. Je pritom bez právneho významu, či ide o opravný prostriedok riadny alebo mimoriadny, relevantné je iba to, či ho obvinený môže podať sám (napr. sťažnosť, odvolanie, dovolanie, návrh na obnovu konania), alebo či môže adresovať príslušnému orgánu iba podnet na jeho podanie (napr. dovolanie ministra spravodlivosti, dovolanie generálneho prokurátora). Ak ide o opravný prostriedok, ktorý môže podať a disponovať s ním priamo obvinený, potom tento opravný prostriedok je súčasťou jeho práva na súdnu a inú právnu ochranu.“

15. V rámci druhej nastolenej otázky sťažovateľa poukazujú na to, že „Priamo z ústavného textu (čl. 46 ods. 4 a 17 ods. 2 Ústavy) vyplýva, že rozsah a podmienky realizácie týchto základných práv ustanovuje zákon. Trestný poriadok ustanovuje tak rozsah práva na súdnu a inú právnu ochranu v trestnom konaní, ako aj podrobné pravidlá pre vedenie trestného konania (stíhanie zákonným spôsobom)“. Tvrdia, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základné právo nebyť stíhaný inak než zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 ústavy „nie je možné obmedziť podzákonným predpisom, akým je interný predpis prokuratúry či polície“. Naopak, ak „Trestný poriadok umožňuje obvinenému napadnúť právoplatné rozhodnutie policajta alebo prokurátora vydané v prípravnom konaní mimoriadnym opravným prostriedkom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, pričom z tohto prieskumu explicitne nevyklučuje ani rozhodnutia generálneho prokurátora (priamo alebo v zastúpení iným povereným prokurátorom), potom toto právo nie je možné vylúčiť ani obmedziť internými predpismi prokuratúry.“

16. Pri tretej nastolenej otázke poukazujú na obvyklý postup orgánov činných v prípravnom konaní, ktorý je taký, že prieskumnou inštanciou v rámci riadnych opravných prostriedkov je v prípade rozhodnutí vyšetrovateľa dozorujúci prokurátor a v prípade rozhodnutí dozorujúceho prokurátora v niektorých prípadoch bezprostredne nadriadený alebo nadriadený prokurátor a v niektorých prípadoch sudca pre prípravné konanie. Nie je pritom vylúčené, aby bezprostredne nadriadeným alebo nadriadeným prokurátorom dozorujúceho prokurátora bol v konkrétnej veci aj sám generálny prokurátor. Je pritom na úvahe orgánov činných v trestnom konaní, ktorá ich zložka „bude rozhodovať v prvej inštancii, čím je automaticky určená aj zložka rozhodujúca o riadnom opravnom prostriedku. Obvinený na tieto procesy nemá žiadny vplyv“. V ich trestnej veci „nič nebránilo tomu, aby im obvinenie vzniesol vyšetrovateľ, a aby následne o ich sťažnosti proti obvineniu rozhodoval dozorujúci prokurátor“. Pokiaľ im bolo vznesené obvinenie so súhlasom dozorujúceho prokurátora na podklade žiadosti vyšetrovateľa, tak potom dozorujúci prokurátor zároveň predurčil orgán, ktorý bude rozhodovať

v sťažnostnom konaní a ktorým bol generálny prokurátor. K uvedenému postupu dodávajú, že ho nepovažujú za rozporný so zákonom, avšak predstavuje skôr výnimku z pravidla obvyklého postupu, pričom poukazujú na to, že tento orgánmi činnými v prípravnom konaní zvolený postup nemôže sám osebe viesť k zúženiu ich základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva nebyť stíhaný inak než zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 ústavy. Inými slovami, „takýmto postupom orgánov činných v trestnom konaní nemôže dôjsť k tomu, že obvinený bude ukrátený (resp. úplne pripravený) o účinný opravný prostriedok, ktorý by za iných (obvyklých) procesných okolností mal obvinený vo svojej úplnej návrhovej dispozícii. Tento záver potvrdil aj Ústavný súd vo svojom uznesení vo veci III. ÚS 330/2020 zo dňa 7. júla 2020.“

17. Napokon k poslednej nastolenej otázke sťažovateľa poukazujú predovšetkým na to, že právne názory ústavného súdu vo veciach sp. zn. II. ÚS 494/2014 a I. ÚS 496/2016 «sú už dnes prekonané práve právnym názorom vysloveným vo veci III. ÚS 330/2020, a preto by sa naň nemalo v tomto konaní prihliadať, a to z nasledovných dôvodov:

Po prvé, v čase prijatia starších právnych názorov (roky 2012 až 2014) platil právny stav, ktorý je oproti tomu dnešnému zásadne odlišný – konkrétne v tom, že v tom čase § 363 ods. 1 obsahoval aj druhú vetu v znení: „Porušením zákona sa rozumie podstatné pochybenie, ktoré mohlo ovplyvniť rozhodnutie vo veci“. Táto veta znamenala, že mimoriadny opravný prostriedok podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku bol prípustný iba proti rozhodnutiam meritórnej povahy, medzi ktoré nepatrí uznesenie o vznesení obvinenia (čo potvrdil aj Ústavný súd vo veci II. ÚS 494/2014). V citovaných veciach, ktoré bola predmetom ústavného prieskumu v konaniach II. ÚS 494/2014 a I. ÚS 496/2012, však išlo o odmietnutie mimoriadneho opravného prostriedku práve proti uzneseniu o vznesení obvinenia, čo Trestný poriadok v danom čase ani nepripúšťal, a preto jeho odmietnutím zo strany generálneho prokurátora (hoci bolo založené na inom dôvode) nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva obvineného na inú právnu ochranu. Predmetná veta bola z § 363 ods. 1 však vypustená s účinnosťou od 1. januára 2016 zákonom č. 401/2015 (čl. IV bod 3), čím došlo k rozšíreniu okruhu právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, ktoré možno napadnúť a zrušiť na základe mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku aj o právoplatné rozhodnutia nemeritórnej povahy (teda aj o uznesenie o vznesení obvinenia). Tieto okolnosti samy osebe potvrdzujú, že starší právny názor je za dnešného právneho stavu už neaktuálny.

Po druhé, v konkurencii medzi staršími a novším právnym názorom Ústavného súdu na určitú otázku by [aj pri absencii okolností uvedených v bode (a) vyššie] mal mať prednosť novší právny názor. Tento záver je možné oprieť o analogickú aplikáciu interpretačnej zásady *lex posterior derogat legi priori*.».

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

18. Plénum ústavného súdu svojím uznesením č. k. PLz. ÚS 2/2022-15 z 15. júna 2022 pristúpilo podľa § 13 ods. 1 zákona o ústavnom súde k zjednoteniu právneho názoru vysloveného II. senátom ústavného súdu v uznesení č. k. II. ÚS 330/2020 zo 7. júla 2020 a odlišného právneho názoru, ku ktorému dospel IV. senát ústavného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 212/2022.

19. Plénum ústavného súdu v uznesení č. k. PLz. ÚS 2/2022-15 z 15. júna 2022 dospelo k nasledujúcemu právnemu názoru:

I. Ak generálny prokurátor, aj keď v zastúpení iným prokurátorom generálnej prokuratúry, rozhodoval v prípravnom trestnom konaní ako nadriadený prokurátor o riadnom opravnom prostriedku (sťažnosti) proti rozhodnutiu prokurátora alebo policajta, je vylúčený prieskum takého rozhodnutia generálneho prokurátora generálnym prokurátorom podľa prvého dielu ôsmej hlavy tretej časti (§ 363 a nasledujúce) Trestného poriadku.

II. Procesná situácia totožnosti orgánu rozhodovania a orgánu prieskumu dotknutého rozhodnutia (generálny prokurátor), keď takú totožnosť ustanovuje zákon bez ohľadu na možnosť zastúpenia generálneho prokurátora iným prokurátorom generálnej prokuratúry pri rozhodovaní, nie je zlučiteľná s výkonom základného práva osôb uvedených v § 364 ods. 1 Trestného poriadku na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Týmto osobám, najmä obvinenému pritom Trestný poriadok poskytuje iné prostriedky na ochranu ich práv jednak v prípravnom konaní a na jeho základe potom najmä v súdnom konaní.

20. Vyslovený právny názor pléna ústavného súdu vychádzal z týchto právnych záverov:

«20. Plénum ústavného súdu dospelo k záverom podporujúcim právny názor vymedzený vo výroku tohto uznesenia, a to na základe nasledujúcich úvah:

21. Rozhodovanie o riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkoch je aj v trestnom konaní zásadne (okrem výnimky výslovne ustanovenej zákonom) založené na prieskume rozhodnutia určitého orgánu iným, inštančne vyšším orgánom. Hlavným dôvodom takého riešenia (spojeného s tzv. devolutívnym účinkom) je nemožnosť objektívne predpokladať, že orgán, ktorý rozhodnutie vydal, bude pri jeho prieskume dostatočne nestranný. Uvedená okolnosť má zásadný význam pre osobu, ktorá opravný prostriedok uplatnila (v zákonom procesnom režime Trestného poriadku a v ústavnom rámci práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy).

22. Ak generálny prokurátor, aj keď v zastúpení iným prokurátorom generálnej prokuratúry (§ 16b veta druhá zákona o prokuratúre), rozhodoval (obligátorne) v prípravnom trestnom konaní ako nadriadený prokurátor [§ 190 ods. 2 písm. a), b) Trestného poriadku, § 54 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre] o riadnom opravnom prostriedku (sťažnosti) proti rozhodnutiu prokurátora alebo policajta, je vylúčený prieskum takého rozhodnutia generálneho prokurátora generálnym prokurátorom podľa prvého dielu ôsmej hlavy tretej časti (§ 363 a nasledujúce) Trestného poriadku. Išlo by totiž o prieskum rozhodnutia prokurátora ako orgánu činného v trestnom konaní tým istým prokurátorom (v oboch prípadoch ide o výkon zákonnej pôsobnosti generálneho prokurátora), tzv. autoremedúru, ktorá je v trestnom konaní možná, len ak to Trestný poriadok výslovne ustanovuje a len za týmto zákonom ustanovených podmienok; aj pri možnosti autoremedúry sa však v prípade nevyhovenia opravnému prostriedku primárne rozhodujúcim orgánom vec predloží na rozhodnutie inému, inštančne vyššiemu orgánu (§ 190 ods. 1, 2 Trestného poriadku). V modifikovanej podobe sa totožnosť subjektu pri prieskume opravným prostriedkom napadnutého rozhodnutia tým orgánom, ktorý ho vydal, vyskytuje pri rozhodovaní dotknutého orgánu (avšak) v inom telese ako pri preskúmanom rozhodovaní, k čomu dochádza pri dovolacom prieskume päťčlenným senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodnutia trojčlenného senátu najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho. To však obsahovo predstavuje, na rozdiel od posudzovaného prípadu, aj internú inštitucionálnu odlišnosť (iný senát, aj keď nie súd), personálne zabezpečenú v zmysle § 31 ods. 4 Trestného poriadku, obdobne v prípadoch podľa §§ 32 ods. 5 písm. d), 185 ods. 3 a 4 Trestného poriadku. Vo všetkých uvedených prípadoch (vrátane autoremedúry) však ide o osobitnú zákonnú úpravu, ktorá je pri procesnom neštandarde vždy nevyhnutná. Jej

použitie nemožno rozširovať analógiou, a takto najmä eliminovať devolutívny účinok pri prieskume už právoplatného rozhodnutia (k tomu pozri aj II. ÚS 494/2014).

23. Nemožnosť uplatnenia návrhu na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku je v posudzovanom prípade obdobná ako pri sťažnosti pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 a 5 Trestného poriadku v prípade, ak by sa mala týkať konania na najvyššom súde. Najvyšší súd nemá nadriadený súd [a nejde o prípad osobitného zákonného riešenia takej situácie v rámci najvyššieho súdu, ako to je v prípade sťažnosti podľa § 32 ods. 5 písm. d), resp. § 185 ods. 3 a 4 Trestného poriadku], preto mu nemôže sťažnosť predložiť na rozhodnutie. V prípade najvyššieho súdu sa teda dotknutý zákonný inštitút neuplatní, aj keď to zákonný text priamo nevyklúča.

24. Procesná situácia totožnosti orgánu rozhodovania a orgánu prieskumu dotknutého rozhodnutia (generálny prokurátor), keď takú totožnosť ustanovuje zákon bez ohľadu na možnosť zastúpenia generálneho prokurátora iným prokurátorom generálnej prokuratúry pri rozhodovaní, nie je zlučiteľná s výkonom základného práva osôb uvedených v § 364 ods. 1 Trestného poriadku na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Týmto osobám, najmä obvinenému pritom Trestný poriadok poskytuje iné prostriedky na ochranu ich práv jednak v prípravnom konaní a na jeho základe potom najmä v súdnom konaní, v ktorom jedine môže dôjsť k uznaniu viny zo spáchania trestného činu, uloženiu trestu a rozhodnutiu o náhrade škody.

25. Vo vzťahu k záverom ústavného súdu v uznesení č. k. II. ÚS 330/2020 zo 7. júla 2020 (bod 7 tohto odôvodnenia) je potrebné jednak uviesť, že pri rozhodovaní o riadnom opravnom prostriedku proti napadnutému uzneseniu nešlo o vlastnú právomoc prokurátora generálnej prokuratúry konajúceho v mene generálneho prokurátora, ale o právomoc generálneho prokurátora, ním samotným delegovanú na dotknutého prokurátora v rámci zastúpenia, v súlade so zákonom o prokuratúre a bez zmeny subjektu (orgánu) rozhodovania (čo je pre posúdenie predmetnej otázky podstatné). Ak by sa v dotknutých prípadoch nerozhodovalo v mene generálneho prokurátora, ale generálny prokurátor by rozhodol bez zastúpenia, problém prieskumu takto vydaného rozhodnutia tým istým orgánom (ktorý ho vydal) by to nijako neriešilo (navonok by sa javil ako ešte vypuklejší, aj keď bez vplyvu na jeho podstatu). Je pritom nielen nezlučiteľné so zákonnou koncepciou výkonu pôsobnosti generálneho prokurátora [vylúčenie možnosti jeho zastúpenia iným prokurátorom generálnej prokuratúry len v prípadoch ustanovených zákonom – §§ 16b, 40 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre], ale vzhľadom na rozsah označenej pôsobnosti aj fakticky nereálne, aby generálny prokurátor preberal rozhodovanie o opravných prostriedkoch, najmä o sťažnosti ako o riadnom opravnom prostriedku v konkrétnych veciach v širšom rozsahu. Rovnako nie je podľa platného a účinného znenia zákona o prokuratúre a Trestného poriadku možné a z hľadiska práva na inú právnu ochranu by bolo kontraproduktívne vylúčiť pokyn alebo súhlas prokurátora (ktorého nadriadeným prokurátorom je generálny prokurátor) na vznesenie, resp. so vznesením obvinenia.

26. Argumentáciu generálnej prokuratúry vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti možno v zásade odobrať, okrem názoru, že v prípade konkurujúceho, resp. skoršieho rozhodnutia ústavného súdu (II. ÚS 330/2020) ide o odlišnú procesnú situáciu. Prokurátor generálnej prokuratúry aj tu rozhodoval v zastúpení generálneho prokurátora, čomu zodpovedá aj záhlavie dotknutého uznesenia pri označení orgánu, ktorý ho vydal [§ 176 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku], keď na uvedenom nič nemení okolnosť, že pri signovaní rozhodnutia je uvedené len meno prokurátora generálnej prokuratúry bez údajov, že je rozhodnutie podpísané v zastúpení

generálneho prokurátora. Taký postup označuje aj vyjadrenie generálnej prokuratúry za neprípustný exces, ktorý je však porušením (len) aprobačného poriadku. Rozhodovanie generálnym prokurátorom ako orgánom aprobovaným Trestným poriadkom v kontexte zákona o prokuratúre takým nedostatkom nie je spochybnené, resp. procesnú situáciu neodlišuje.

27. K argumentom aktuálnych sťažovateľov v prvej a tretej, čiastočne aj druhej argumentačnej línii (body 15 a 17, resp. 16 tohto odôvodnenia) ústavný súd poukazuje aj na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci (v zásade) nemôže svojím postupom, resp. rozhodnutím porušiť ústavou alebo dohovorom zaručené právo, ak koná a rozhoduje v súlade s platným a účinným zákonom (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00, III. ÚS 660/2014, II. ÚS 46/2017, III. ÚS175/2018, I. ÚS 454/2020, IV. ÚS 110/2022), s čím súvisí aj prezumpcia súladu právnych predpisov prekonateľná pri koncentrovanej kontrole ústavnosti derogačným nálezom ústavného súdu vydaným v konaní o súlade právnych predpisov. V nadväznosti na uvedené, ani postupom pri vznesení obvinenia v súlade so zákonom, vrátane pokynu alebo súhlasu dozorového prokurátora na vznesenie, resp. so vznesením obvinenia policajtom (s ktorým zákon výslovne počíta), nemôže dôjsť k neprípustnému zásahu do základných práv obvineného. Pokiaľ ide o zo zákona odvodené právo na rozhodnutie o návrhu na postup podľa § 363 Trestného poriadku, také právo môže byť v rámci zákonnej úpravy obmedzené, a to nielen výslovne, ale aj zákonným mechanizmom generovanou duplicitou (potenciálneho) subjektu prieskumu. Nejde o kardinálny problém, keďže práva obvineného sú v relevantnom kontexte, a to aj z hľadiska základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, dostatočne chránené zákonnými procesnými prostriedkami v ďalšom priebehu trestného konania (k tomu aj uznesenie o čiastočnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a jej odmietnutí vo zvyšnom rozsahu v tejto veci – č. k. IV. ÚS 210/2022-26 z 26. apríla 2022, uznesenie č. k. IV. ÚS 80/2022-16 z 15. februára 2022 alebo uznesenie č. k. IV. ÚS 286/2022 z 1. júna 2022).

28. K argumentom aktuálnych sťažovateľov v druhej argumentačnej línii (bod 16 tohto odôvodnenia) platí, že aprobačný poriadok, vydaný príkazom generálneho prokurátora je síce interným predpisom prokuratúry, zároveň je však naplnením (formou realizácie) zákonného oprávnenia generálneho prokurátora dať sa pri výkone svojej pôsobnosti zastúpiť prokurátorom generálnej prokuratúry, ktorej je zákonom o prokuratúre zverené aj zabezpečenie plnenia úloh patriacich do pôsobnosti generálneho prokurátora okrem zákonom ustanovených výnimiek [§ 16 b, § 40 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre]. Zákonné poverovacie oprávnenie generálneho prokurátora na jeho zastupovanie pritom nemôže byť vykonané samotným zákonom, v kontexte čoho zákon výslovne predpokladá vydávanie príkazov, pokynov a iných služobných predpisov s normatívnou záväznosťou pre prokurátorov (§ 10 ods. 2 zákona o prokuratúre). Taká koncepcia výkonu pôsobnosti generálneho prokurátora sa nijako neprieči ústavnej úprave sústavy orgánov prokuratúry (prvý oddiel ôsmej hlavy, resp. čl. 149 až 151 ústavy).

29. K argumentom aktuálnych sťažovateľov vo štvrtej argumentačnej línii (bod 18 tohto odôvodnenia) je možné pripomenúť, že formulácia „vo veci“ nie je úplným synonymom formulácie „vo veci samej“ a má širší rozsah (napr. § 32 ods. 4 Trestného poriadku). Navyše, bez ohľadu na uvedenú terminológiu má vznesenie obvinenia minimálne kvázimeritómu povahu, nakoľko bez neho trestné stíhanie konkrétnej osoby nie je možné. V konečnom dôsledku argumentácia ústavného súdu (II. ÚS 494/2014), na ktorú sa odvoláva aj generálna prokuratúra v bode 29 svojho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti, je, bez ohľadu na interpretáciu pôsobnosti generálneho prokurátora podľa skoršej, už neúčinnnej právnej úpravy, aktuálna pre

otázku riešenú týmto zjednotením právnych názorov a ústavný súd sa jej bez obsahového posunu pridržiaval aj v podmienkach súčasne účinného znenia zákona.

30. Podstata zjednotenia právnych názorov je vyjadrená vo výroku tohto uznesenia s konzekvenciami podľa poslednej vety § 13 ods. 1 zákona o ústavnom súde (viazanosť konajúceho senátu ústavného súdu uznesením pléna ústavného súdu).»

21. Riadiac sa právnymi závermi vyslovenými plénom ústavného súdu v jeho uznesení č. k. PLz. ÚS 2/2022-15 z 15. júna 2022 (§ 13 ods. 1 zákona o ústavnom súde), vo veci konajúci senát ústavnej sťažnosti sťažovateľov v časti, v ktorej bola prijatá na ďalšie konanie, nevyhovela, keďže upovedomenie generálnej prokuratúry napadnuté ústavnou sťažnosťou zodpovedá riešeniu dotknutej otázky (nemožnosť vykonania prieskumu generálnym prokurátorom) vyjadrenému v uznesení pléna ústavného súdu o zjednotení právnych názorov. Takým postupom (predmetným upovedomením) súladným s ústavnokonformným výkladom zákona (a pri zásadnej zhode úpravy relevantných otázok medzi ústavou a dohovorom aj postupom súladným s dohovorom) teda nemohlo dôjsť k porušeniu práv označených sťažovateľmi v ústavnej sťažnosti v rozsahu jej prijatia na ďalšie konanie, teda základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 17 ods. 2 ústavy (k tomu pozri aj bod 27 uznesenia o zjednotení právnych názorov, ktorý je citovaný v bode 20 tohto odôvodnenia).

22. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.